

ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ В КОНТЕКСТІ СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Маркін С. І.

кандидат юридичних наук, доцент, адвокат

ORCID: 0009-0008-0410-1702

Визначальне значення для формування міжнародно-правових стандартів реалізації права на звернення до адміністративного суду мають положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Зокрема, ст. 6 Конвенції, яка закріплює право на справедливий суд, гарантує кожному право на розгляд його справи незалежним, безстороннім і встановленим законом судом упродовж розумного строку. При цьому судовий розгляд має бути справедливим і публічним та здійснюватися з метою вирішення спору щодо прав та обов'язків цивільного характеру або встановлення обґрунтованості кримінального обвинувачення. Водночас ст. 13 Конвенції гарантує право кожної особи на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі у разі порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією, незалежно від того, чи були такі порушення вчинені особами, наділеними офіційними владними повноваженнями [1].

Формальний аналіз змісту ст. 6 Конвенції може створювати враження, що її дія поширюється виключно на сферу цивільного та кримінального судочинства. У зв'язку з цим тривалий час дискусійним залишалося питання щодо можливості застосування передбачених нею гарантій до спорів, які розглядаються в порядку адміністративного судочинства. Особливо це стосується справ, у яких однією зі сторін виступає держава або інший суб'єкт владних повноважень, а предметом спору є реалізація чи захист прав особи у публічно-правових відносинах.

Водночас практика Європейського суду з прав людини свідчить про значно ширше тлумачення сфери застосування ст. 6 Конвенції. Суд неодноразово наголошував, що поняття «цивільні права та обов'язки» має автономний характер і не може визначатися виключно на підставі класифікації, закріпленої у національному законодавстві держави-відповідача.

Так, у рішенні від 29 травня 1986 року у справі «Deumeland v. Germany» ЄСПЛ зазначив, що поняття «цивільні права та обов'язки» не обмежується лише приватноправовими справами у традиційному

розумінні. Суд підкреслив, що дія ст. 6 Конвенції може поширюватися також на спори між особою та державою, якщо предметом спору є право, яке за своєю сутністю має цивільний характер. При цьому вирішальне значення має не галузева належність відповідних правовідносин, не характер законодавства, що регулює спірні питання, і навіть не статус органу, який уповноважений вирішувати спір. Визначальним критерієм є саме характер права, щодо якого виник спір [2, с. 188; 3].

Подібний підхід простежується і в інших рішеннях Європейського суду з прав людини. Зокрема, у справі «König v. Germany» Суд наголосив, що під час визначення належності спору до сфери «цивільних прав та обов'язків» необхідно враховувати не формальну галузеву класифікацію відповідних правовідносин, а зміст та характер права, яке підлягає захисту [4].

Аналогічна правова позиція була висловлена і у справі «Ringeisen v. Austria», у якій ЄСПЛ підкреслив, що для цілей застосування ст. 6 Конвенції не має принципового значення, чи регулюються спірні відносини нормами цивільного, адміністративного чи іншого законодавства, а також який саме орган уповноважений вирішувати відповідний спір. Вирішальним фактором залишається характер прав та інтересів, щодо яких виник конфлікт [5].

Таким чином, практика Європейського суду з прав людини сформувала підхід, відповідно до якого гарантії, передбачені ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, можуть поширюватися й на адміністративне судочинство. Це стосується насамперед тих категорій адміністративних справ, у яких предметом судового розгляду є права та інтереси особи, що за своєю природою мають цивільний характер або безпосередньо впливають на реалізацію її майнових, соціальних чи інших суб'єктивних прав. Саме тому стандарти справедливого судового розгляду, вироблені ЄСПЛ, становлять важливу складову міжнародно-правових гарантій реалізації права на звернення до адміністративного суду.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

2. Войтович І. Європейські стандарти справедливого суду та їх застосування в адміністративному судочинстві України. *Захист прав людини в адміністративному судочинстві: сучасний стан і перспективи розвитку в Україні*: збірник матеріалів міжнародної

науковопрактичної конференції, присвяченої 10-річчю процесуальної діяльності адміністративних судів України (Київ, 1–2 жовт. 2015 р.). К. : Baite, 2015. С. 188–192.

3. Judgement in Case of Deumeland v. Germany. (Application no. 9384/81). European Court of Human Rights. Court (plenary). 29 May 1986. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=00173684&filename=DEUMELAND%20v.%20GERMANY.pdf>

4. Case of König v. Germany (Application no. 6232/73). Strasbourg 28 June 1978: The European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=00157512&filename=CASE%20OF%20K%C3%96NIG%20v.%20GERMANY.docx&logEvent=False>

5. Case of Ringeisen v. Austria (Merits) (Application no 2614/65). Strasbourg 16 July 1971: The European Court of Human Rights. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=00157566&filename=CASE%20OF%20RINGEISEN%20v.%20AUSTRIA%20>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-550-4-79>

НЕРУХОМЕ МАЙНО ЯК ОБ’ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Пилипенко Ю. П.

кандидат юридичних наук

<https://orcid.org/0009-0004-3884-3027>

Конституцією України в статті 41 гарантується право власності громадян, а саме володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом» [1]. Однак реалізація цього права й отримання супутніх благ від його реалізації, наприклад продаж нерухомого майна, здача його в оренду, використання в якості застави, стає можливим виключно після державної реєстрації об’єктів нерухомого майна, а саме відповідно до процедури, закріпленої на рівні законодавства. Така процедура урегульована Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі – Закон про державну реєстрацію) [2], який був прийнятий ще у 2004 році, однак постійно зазнає змін та доповнень з урахуванням підвищення стандартів щодо якості надання адміністративних послуг. З набранням чинності Закон